

Uchwała nr 134/2020
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 13 lutego 2020 r.

w sprawie Planu działalności Narodowego Centrum Nauki na 2020 r.

Po rozpatrzeniu, na wniosek Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 stycznia 2020 r. (pismo DN.WN.704.1.2020.2.RM), Planu działalności Narodowego Centrum Nauki na 2020 r. (dalej Plan działalności), Rada Główna, stosownie do art. 330 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, ze zm.) **pozytywnie opiniuje** przedłożony dokument.

Uzasadnienie

W opinii Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dalej: Rada) plan działalności Narodowego Centrum Nauki (dalej NCN lub Centrum) datowany na listopad 2019 r., obejmujący 48 stron tekstu, sporządzony został zgodnie z obowiązującymi przepisami i zawiera informacje pozwalające pozytywnie ocenić zamiary instytucjonalne Centrum w perspektywie 2020 roku w zestawieniu z celami, funkcjami i zadaniami dla jakich zostało powołane.

Pozytywnie opiniując Plan Działalności na 2020 r., Rada stwierdza oraz pragnie podkreślić, że NCN:

- jest najważniejszą polską agencją wspierającą działalność naukową w zakresie nauk podstawowych,
- powołane do życia w 2010 roku rozwija swoją działalność, dostosowując swą ofertę do aktualnych kierunków w nauce,
- ukształtowało system grantowego finansowania badań naukowych zgodnie z międzynarodowymi standardami,
- konsekwentnie wspiera współpracę międzynarodową, co ma szczególnie istotne znaczenie w kontekście znacznego rozwoju infrastruktury badawczej w Polsce w ostatnich latach.

Podobnie jak w roku poprzednim, Rada z niepokojem stwierdza brak wzrostu środków przeznaczonych w budżecie państwa dla NCN, przy jednoczesnym wzroście wydatków państwa na inne cele.

W tym kontekście szczególnie niepokojący jest spadek współczynnika sukcesu (np. do 15% w konkursie OPUS w roku poprzednim). Ten stan rzeczy doprowadził do podjęcia ryzykownej i niekorzystnej dla jednostek realizujących projekty badawcze, decyzji o obniżeniu limitu kosztów pośrednich z 40 do 20%. W opinii Rady, zwiększenie środków z budżetu państwa na finansowanie NCN jest konieczne, a brak takiego wzrostu może doprowadzić do znacznego obniżenia efektywności badań podstawowych prowadzonych w naszym kraju.

Rada z rosnącą obawą dostrzega symptomy narastania ryzyka kadrowego w NCN. W tym świetle wzrost liczby etatów o 10 w stosunku do roku poprzedniego Rada opiniuje pozytywnie. Rada zwraca też uwagę na konieczność zatrudniania wysoko wykwalifikowanych specjalistów oraz menedżerów i wynikającą z niej potrzebę odpowiedniego ich wynagradzania. Zmiana treści rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków wynagradzania pracowników NCN umożliwia osiągnięcie ww. celu.

Z perspektywy paroletnich doświadczeń w opiniowaniu planów i sprawozdań NCN, Rada postuluje zweryfikowanie regulacji i wytycznych odnośnie do sporządzania tych dokumentów, a w szczególności ich struktury i treści (z podobnym wnioskiem Rada występowała w roku ubiegłym). Podobnie jak w roku ubiegłym, Rada proponuje rozważenie następujących postulatów:

- systematyczne podawanie wartości planistycznych w układzie dynamicznym,
- strukturyzację planu według trzech grup wnioskodawców (HS, ST, NZ),
- stosowanie dedykowanych wskaźników oceny w podziale na dyscypliny.

Mając na celu wsparcie Centrum w zakresie doskonalenia jego funkcjonowania, Rada przedkłada pod rozagę następujące postulaty:

- w opinii Rady konieczna jest weryfikacja kosztorysów projektów oraz opracowanie szczegółowych procedur negocjacji przyznawanych środków, wzorem innych agencji;
- doceniając wysoki stopień umiędzynarodowienia recenzji projektów, Rada sugeruje, by potrzeby takich recenzji w odniesieniu do wniosków z obszaru nauk społecznych oraz humanistycznych zostały wyraźnie określone.
- Rada dostrzega konieczność zastąpienia kończącego się programu UWERTURA innym programem wspierającym polskich wnioskodawców w staraniach o granty ERC.

Mając na celu długofalowe wsparcie działalności Centrum na rzecz polskiej nauki, z uwzględnieniem doświadczeń krajowych jak i zagranicznych, Rada zgłasza następujące uwagi:

- wydłużenie horyzontu planowania przynajmniej na okresy 3-letnie z uelastycznieniem rozliczeń w okresach rocznych;
- zainicjowanie analiz prawnych oraz przedsięwzięć studyjnych w celu wprowadzenia konkursów dedykowanych instytucjom badawczym w formie konkursów instytucjonalnych (np. dla dużych interdyscyplinarnych centrów badawczych w priorytetowej dla państwa tematyce badawczej) przy odpowiednim, znaczącym zwiększeniu środków finansowych Centrum.
- ze względu na niepokryty finansowaniem przez NCN i NCBiR obszar badawczy pomiędzy badaniami podstawowymi a badaniami stosowanymi, Rada postuluje rozważenie możliwości poszerzenia zakresu finansowania przez NCN badań typu koncepcyjnego z obszaru nauk technicznych i medycznych.

Rada z zadowoleniem odnotowała uczestnictwo Dyrektora NCN prof. Zbigniewa Błockiego i dr Anny Strzebońskiej w obradach Komisji Nauki RG.

Uchwałę otrzymuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Zbigniew Marciniak